

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 120,000
Ad Rate: 1,250

Section: First Section/ECONOMIC Scenes

วันที่: จันทร์ 1 กรกฎาคม 2567

ปีที่: 37

ฉบับที่: 12674

หน้า: 12(บนขวา), 10

Col.Inch: 107.03 Ad Value: 133,787.50 PRValue (x3): 401,362.50

คลิป: สีสี่

หัวข้อข่าว: โมเดลเกษตรทันสมัย'ฉือชี' ต้นแบบพัฒนานักศึกษาไทย

โมเดลเกษตรทันสมัย'ฉือชี'
ต้นแบบพัฒนานักศึกษาไทย
> 10

โมเดลเกษตรทันสมัย'ฉือชี' ต้นแบบพัฒนานักศึกษาไทย

ธีระพล ถนอมศักดิ์ยุทธ

● กิตกร ชาวยั่งยืน
กรุงเทพธุรกิจ

นับตั้งแต่รัฐบาลจีนมีนโยบายปฏิรูป
เศรษฐกิจและเปิดประเทศในปี 2522
เครือเจริญโภคภัณฑ์ (ซี.พี.) หรือเงินต้า

(เจียไต๋) เป็นบริษัทข้ามชาติบริษัทแรก
ที่จดทะเบียนบริษัทในหมายเลข 0001
รวมใช้งบลงทุนไปเกือบ 6,000 ล้านดอลลาร์
หรือ 192,000 ล้านบาท

ธุรกิจการเงินของซี.พี.มีจำนวน 213 บริษัท
มีพนักงานรวม 80,000 คน มียอดขาย
รวมมากกว่าปีละ 50,000 ล้านบาท หรือ
270,000 ล้านบาท

นอกจากการเข้ามาลงทุนตาม
แผนธุรกิจแล้ว ซี.พี.ได้มีโครงการที่ร่วมมือ
กับรัฐบาลจีนเมื่อปี 2550 เพื่อสร้างโมเดล
การพัฒนาเกษตรกรรม โดยเลือกพื้นที่
เมืองฉือชี มณฑลเจ้อเจียง จัดตั้งเป็น
“โครงการเกษตรกรทันสมัยฉือชี” เพื่อสร้าง
ต้นแบบเกษตรกรรมครบวงจร
สำหรับโครงการเกษตรกรรม

ทันสมัยฉือชี อยู่ใกล้นครเซี่ยงไฮ้
จะครบวงจรมีทุกอย่างในพื้นที่ทั้งการ
ปลูกพืชและปศุสัตว์ พร้อมนำเทคโนโลยี
สมัยใหม่มาทำเกษตร เช่น โดรน ระบบ
จีพีเอส เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารป้อน
ประชาชนรอบนครเซี่ยงไฮ้กว่า 100 ล้านคน

พื้นที่ดังกล่าวเกิดจากที่ดินเกิดใหม่
จากตะกอนทับถมบริเวณปากแม่น้ำจึงมี
ปัญหาดินเค็มที่เป็นอุปสรรคต่อการเกษตร
ซึ่งทำให้รัฐบาลจีนต้องการพัฒนาพื้นที่
ดังกล่าวเพื่อสร้างอาชีพให้ประชาชน โดย

นายรณันท์ เจริญนนท์ ประธานอาวุโส
เครือเจริญโภคภัณฑ์ ได้กำหนดแนวทาง
การพัฒนาโครงการดังกล่าวแบบครบวงจร
ที่ครอบคลุมอาหารสัตว์ ฟาร์ม การแปรรูป
รวมถึงศูนย์วิจัยและพัฒนา

การสร้างอีโคซิสเต็มของโครงการเกษตรกรทันสมัยฉือซีมีแนวทางประกอบด้วย 1.อุตสาหกรรมปศุสัตว์เจ้าเลี้ยงเช่น ฟาร์มไก่ ฟาร์มสุกร 2.อุตสาหกรรมไฮ Cixi Zhengda ที่เลี้ยงไก่ไข่ 1 ล้านตัว ในรูปแบบเชิงนิเวศน์ที่ผสมผสานการเพาะพันธุ์ไก่ไข่ การแยกชั้นไข่ และการแปรรูปแบบลึก และการแปรรูปปุ๋ยอินทรีย์

3.อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ครอบคลุมอาหารสัตว์ปีกกำลังการผลิตปีละ 120,000 ตัน และสัตว์น้ำปีละ 60,000 ตัน 4.โลจิสติกส์ที่มีระบบคลังสินค้าและรถขนส่งห้องเย็น

5.ศูนย์วิจัยระดับโลก "จากฟาร์มสู่โต๊ะอาหาร" ซึ่งเป็นศูนย์วิจัยหลักของซี.พี. ที่อยู่ในจีน 6.ศูนย์อีคอมเมิร์ซ เพื่อส่งผลผลิตภัณฑ์ไปสู่แพลตฟอร์ม เช่น อาลีบาบา, JD.Com, Meituan ซึ่งเป็นศูนย์นวัตกรรมอินเทอร์เน็ตสำหรับซีฟฟลายเซ็น 7.ศูนย์พัฒนาเกษตรกรท้องถิ่น

นายธีระพล วัฒนศักดิ์ยุทธ ประธานคณะผู้บริหารด้านความยั่งยืนองค์กรและการพัฒนากลยุทธ์ เครือเจริญโภคภัณฑ์ กล่าวว่า ซี.พี.ดำเนินธุรกิจมา 103 ปี เป็นบริษัทต่างชาติรายแรกที่เข้ามาลงทุนในจีน โดยการไปลงทุนในต่างประเทศดำเนินการตามนโยบายของนายธนินท์ที่ยึด 3 ประโยชน์ โดยต้องสร้างประโยชน์ต่อประเทศที่เข้าไปลงทุน สร้างประโยชน์

ต่อประชาชนและสร้างประโยชน์ต่อองค์กร ทั้งนี้ นายธนินท์ ต้องการให้การไปลงทุนในแต่ละประเทศสร้างโอกาสให้ผู้บริโภคได้อาหารที่ราคาถูกลง โดยการลงทุนของซี.พี.จะให้ความสำคัญกับเกษตรสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีจากทั่วโลก

สำหรับโครงการเกษตรกรทันสมัยฉือซีเป็นต้นแบบของการพัฒนาการเกษตรด้วยนวัตกรรม โดยพื้นที่ที่มีดินเค็มทำให้มีการแก้ปัญหาดินเค็มเพื่อสร้างฟาร์มอัจฉริยะ

รวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเกษตร เช่น การปลูกข้าวแบบน้ำท่วมขังพร้อมกับการเลี้ยงปลา ซึ่งการปล่อยน้ำจะทำให้ศัตรูพืชตายและเมื่อปล่อยปลาเข้านาข้าวจะทำให้ปลาเข้าไปกินแมลง จากนั้นเป็นการปล่อยปลากลับเข้าสู่บ่อ

นายประเสริฐศักดิ์ องค์กรวัฒนกุล ที่ปรึกษาอาวุโส กลุ่มธุรกิจยานยนต์และอุตสาหกรรมในจีน เครือเจริญโภคภัณฑ์ กล่าวว่า ซี.พี.ได้รับนักศึกษาเข้ามาฝึกงานที่โครงการเกษตรกรทันสมัยฉือซีเพื่อรับรู้แนวทางการพัฒนาเกษตรกรรมที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยนักศึกษาจะได้เรียนรู้งานในแต่ละส่วนทั้งในฟาร์ม โรงงานและศูนย์วิจัยพัฒนาโดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยปี 2567 นับเป็นปีที่ 8

สำหรับโครงการฝึกอบรมบุคลากรและนักศึกษาเพื่อการวิจัยและการพัฒนาทางด้านศึกษา เป็นความร่วมมือตามบันทึกข้อตกลงระหว่างเครือซีพีและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามนโยบายนายสุภกิต เจียรวนนท์ ประธานกรรมการเครือเจริญโภคภัณฑ์ โดยมีนักศึกษาเข้าร่วม 6 คณะ รวม 24 คน และปี 2567 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 4 มิ.ย.ถึง 1 ก.ค.2567

นายชนสรณ์ กิมดิน นักศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า อุตสาหกรรมอาหารมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย โดยการเรียนนิติศาสตร์มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร เช่น กฎหมายที่ดิน กฎหมายเช่าซื้อที่ดินที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ซึ่งการมาฝึกงานครั้งนี้ทำให้ได้รับองค์ความรู้ที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้าถึงรายละเอียดของการดำเนินธุรกิจ

"ที่โครงการเกษตรกรทันสมัยฉือซีมีศูนย์นวัตกรรมที่วิจัยอาหารที่ที่เข้าถึงผู้บริโภคแต่ละมณฑล และชอบอาหารที่มีรสชาติแตกต่างกัน จะมีการปรับสูตรที่ลงรายละเอียด เช่นเดียวกับการเรียนนิติศาสตร์ที่ต้องการความรอบคอบเพื่อพิจารณาประเด็นที่ได้รับจากลูกค้าหากเราเป็นทนาย"

ข่าวสด

Khao Sod
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,550

Section: First Section/สังคม

วันที่: จันทร์ 1 กรกฎาคม 2567

ปีที่: 34

ฉบับที่: 12269

หน้า: 3(บน)

Col.Inch: 22.39 Ad Value: 34,704.50

PRValue (x3): 104,113.50

คลิป: สี่สี่

ภาพข่าว: ข่าวชนคนเข้ม: ปั่นคนเก่ง

ปั่นคนเก่ง - รศ.ดร.สุเทพฯ จิรจรรกุล คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ม.ธรรมศาสตร์ และ
โชน โสภณพนิช ซีอีโอกรุงเทพประกันชีวิต ร่วมลงนามความร่วมมือด้านการศึกษา การวิจัย และพัฒนา
บุคลากร ขกระดับอุตสาหกรรมประกันชีวิต ที่ม.ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

เดลินิวส์

กรอบ่าย

Daily News (Mid-Day)
Circulation: 500,000
Ad Rate: 1,800

Section: First Section/ภาพ-ข่าวสังคม

วันที่: อังคาร 2 กรกฎาคม 2567

ปีที่: - ฉบับที่: 27291

Col.Inch: 19.62 Ad Value: 35,316

ภาพข่าว: สังคมข่าว: ลงนาม

หน้า: 5(ล่างขวา)

PRValue (x3): 105,948

คลิป: สื่อ

ลงนาม บมจ.กรุงเทพประกันชีวิต โดย โชน โสภณพนิช กรรมการผู้จัดการใหญ่และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ศิรินารถ วงศ์เจริญสถิตย์ ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ สายเทคโนโลยี รศ.ดร.สุเพชร จิรัชจรกุล คณบดี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างกันในการศึกษา การวิจัย และพัฒนาบุคลากรฯ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

มติชน
กรอบบ่าย

Matichon (Mid-Day)
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,650

Section: First Section/สังคม

วันที่: อังคาร 2 กรกฎาคม 2567

ปีที่: 47 ฉบับที่: 16914

Col.Inch: 20.76 Ad Value: 34,254

ภาพข่าว: เรียงคนมาเป็นข่าว: ลงนาม

หน้า: 6(ซ้าย)

PRValue (x3): 102,762

คลิป: สื่อ

เรียงคน มาเป็นข่าว

ลงนาม - บมจ.กรุงเทพประกันชีวิต โดย โชน โสภณพนิช กรรมการผู้จัดการใหญ่และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร พร้อมด้วย ศิรินารถ วงศ์เจริญสถิตย์ ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่สายเทคโนโลยี ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงกับคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ม.ธรรมศาสตร์ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างกันในการศึกษา การวิจัย และพัฒนาบุคลากร โดยมี รศ.สุเพชร จิรัชจรกุล คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร่วมลงนาม ณ ม.ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เมื่อเร็วๆ นี้

thestandard.co

บันทึกไฟล์เมื่อ: อาทิตย์ 30 มิถุนายน 2567 เวลา 18:20

Site Value: 100,923

Rating: ★★★★★

PRValue (x3) 302,769

หัวข้อข่าว: สิ่งแวดล้อม แข่งค่าครองชีพ! คนไทยกังวลหนัก 74% แต่ลงมือทำจริงน้อย

THE STANDARD

STAND UP FOR THE PEOPLE

Search...

รับดอกเบี้ยคงที่
แบบไม่ต้องเสี่ยง ไม่ต้องรอนาน
กับบัญชีเงินฝากประจำพิเศษ

เปิดบัญชีได้แล้ววันนี้ที่ SCB ทุกสาขา

*อัตราดอกเบี้ย ณ วันที่ 21 พฤษภาคม 2567 ธนาคารขอสงวนสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยตามที่ธนาคารกำหนด

SCB

เพิ่มเติม

7 เดือน 1.88%
9 เดือน 1.90%
13 เดือน 2.00%

HOME NEWS WEALTH POP LIFE THE SECRET SAUCE PODCAST VIDEO NOW OPINION EVENTS ABOUT

BUSINESS / BUSINESS

สิ่งแวดล้อมแข่งค่าครองชีพ! คนไทยกังวลหนัก 74% แต่ลงมือทำจริงน้อย สะท้อนพฤติกรรมรักษ์โลกยังไม่ถึงไหน

100 THE STANDARD WEALTH
29.06.2024

LOADING...

ปี 2567 เรื่องปัญหา 'สิ่งแวดล้อม' ยังคงเป็นประเด็นร้อนแรงที่คนไทยกังวลมากที่สุด ผลสำรวจล่าสุดจาก Marketbuzz ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เผยให้เห็นว่า 30% ของคนไทยยังคงยกให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นความกังวลอันดับหนึ่ง ตามมาติดๆ ด้วยเรื่องค่าครองชีพที่ 28% ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แม้เศรษฐกิจจะเป็นเรื่องสำคัญ แต่คนไทยก็ไม่ได้ละเลยปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กำลังทวีความรุนแรงขึ้น

โดยผลสำรวจชี้ให้เห็นว่า ความกังวลของคนไทยด้านสิ่งแวดล้อมในรุนแรงขึ้นถึง 74% และรู้สึกละเลยสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตโดยตรง แต่กลับมีเพียงส่วนน้อยที่ลงมือทำอย่างจริงจัง พฤติกรรมรักษ์โลกยอดฮิตยังคงเป็นเรื่องพื้นฐาน อย่างเช่น การไม่สนับสนุนสินค้าผิดกฎหมาย (37%), การลดใช้ไฟฟ้า (34%) และการใช้ถุงผ้า (33%) ซึ่งเป็นสัญญาณเตือนว่า การรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมยังต้องเดินหน้าต่อไปอีกยาวไกล

ในมุมมองทางการตลาด ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคกลายเป็นโอกาสทองของธุรกิจที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ผลสำรวจเผยว่า บริษัทยักษ์ใหญ่ อย่างเช่น True, 7-11, Samsung และ AIS ต่างได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์กรที่สนับสนุนและมีส่วนร่วมเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่า ผู้บริโภคไม่ได้มองข้ามความพยายามขององค์กรกิจการรักษ์สิ่งแวดล้อม และพร้อมที่จะสนับสนุนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ในบรรดาปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งหมด 'ภาวะโลกร้อน' ยังคงเป็นภัยคุกคามอันดับหนึ่งที่คนไทยกังวลถึง 30% ตามมาด้วยจะสนับสนุนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ในบรรดาปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งหมด 'ภาวะโลกร้อน' ยังคงเป็นภัยคุกคามอันดับหนึ่งที่คนไทยกังวลถึง 30% ตามมาด้วยมลภาวะทางอากาศ (27%) และการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ (22%)

โดยคนไทยมองว่าสาเหตุหลักของมลภาวะทางอากาศมาจากครัวเรือน (30%), การเผาขยะ (26%) และการใช้โคมไฟ / หลอดติด (23%) ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถเป็นประโยชน์สำหรับธุรกิจในการพัฒนาสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และตอบโจทยความต้องการของผู้บริโภคที่ใส่ใจโลกมากขึ้น

EDITOR'S PICK

POLITICS
สว. 67 : ผลเลือกตั้ง 200 สว.
ระดับประเทศ หลังเลือก

LOADING...

X CLOSE

รหัสข่าว: I-1240630000541

หน้า: 1 / 1

matichon.co.th

Rating: ★★★★★

บันทึกไฟล์เมื่อ: อาทิตย์ 30 มิถุนายน 2567 เวลา 18:21

Site Value: 107,099

PRValue (x3) 321,297

หัวข้อข่าว: "อ.ปริญญ์" เล่าที่มากกว่าจะได้มา สว.2567 ความคาดหวังและความเป็นจริงที่แฝงใน รธน.60

MATICHON ONLINE

หน้าออนไลน์
วันอาทิตย์ที่ 30 มิถุนายน 2567

f x มติชน

M ข่าวในพระราชสำนัก การเมือง SDG UPDATES เศรษฐกิจ ในประเทศ ภูมิภาค ต่างประเทศ การศึกษา โลกโซเชียล กีฬา บันเทิง

คลัง ประเด็น แดงหนังสืออื่น ๆ

หน้าแรก > การเมือง > สว.ชุดใหม่ > Thailand-Select > "อ.ปริญญ์"

ส.ชุดใหม่ : Thailand-Select

"อ.ปริญญ์" เล่าที่มากกว่าจะได้มา สว.2567 ความคาดหวังและความเป็นจริงที่แฝงใน รธน.60

วันที่ 30 มิถุนายน 2567 - 04:43 น.

f Facebook X Twitter LINE Copy Link

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย (คณะรัฐศาสตร์) จัดเสวนาทางวิชาการ "Direk Talk : Looking Forward มองโลก มองไทย มองไปข้างหน้า"

ดร.ปริญญ์ วัฒนสุข อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ บรรยายพิเศษหัวข้อ "ความคาดหวังกับความเป็นจริง: การเมืองของการออกแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ 2560" เล่าที่มาขั้นตอนการเลือก สว.2567 ที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนกติกาไปมาตั้งแต่ช่วงที่มีการร่างรัฐธรรมนูญ

แท็ก สมาชิกวุฒิสภา สว2567 เลือกสว2567 มติชน, สวชุดใหม่ThailandSelect

วันจันทร์ ที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2567

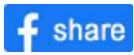
([https://www.naewna.com/ads_redirect.php?](https://www.naewna.com/ads_redirect.php?pid=13&id=398&url=https%3A%2F%2Fwww.pttplc.com%2Fth%2FMedia%2FActivity%2FHighlights%2FContent-41255.aspx&stat=1)

[pid=13&id=398&url=https%3A%2F%2Fwww.pttplc.com%2Fth%2FMedia%2FActivity%2FHighlights%2FContent-41255.aspx&stat=1](https://www.naewna.com/ads_redirect.php?pid=13&id=398&url=https%3A%2F%2Fwww.pttplc.com%2Fth%2FMedia%2FActivity%2FHighlights%2FContent-41255.aspx&stat=1))

หน้าแรก (<https://www.naewna.com/index.php>) / ในประเทศ (<https://www.naewna.com/local>)

สฎีปพิเศษ : กว่าจะเป็น 'สูตรเลือกสมาชิกสภาสูง' ย้อนดูที่มา..ผลลัพธ์ตามคาดหวังหรือไม่?

ขณะที่ “นสพ.แนวหน้า” ฉบับนี้วางแผง (วันที่ 1 ก.ค. 2567) ก็คงจะได้ทราบกันแล้วว่า “(ว่าที่) สมาชิกวุฒิสภา(สว.) ชุดใหม่ เป็นใครกันบ้าง” โดยหลังจากการเลืกรอบสุดท้ายระดับประเทศ เมื่อวันที่ 26 มิ.ย. 2567 ก็ได้ทราบรายชื่อจากทั้ง 20 กลุ่ม แบ่งเป็นตัวจริงกลุ่มละ 10 คน และตัวสำรองอีกกลุ่มละ 5 คน ซึ่งตาม “ไทม์ไลน์” ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) วางไว้ จะมีการประกาศผลอย่างเป็นทางการในวันที่ 2 ก.ค. 2567

ย้อนไปเมื่อวันที่ 20 มิ.ย. 2567 หรือ 6 วันก่อนถึงวันเลือก สว. รอบสุดท้ายระดับประเทศ มีการบรรยายเรื่อง “ความคาดหวังกับความเป็นจริง : การเมืองของการออกแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ 2560” อันเป็นส่วนหนึ่งของงาน “Direk Talk : มองโลก มองไทย มองไปข้างหน้า” จัดโดยศูนย์วิจัย ดิเรก ชัยนาม คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมี ปุริวิชญ์ วัฒนสุข อาจารย์สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นวิทยากร

อาจารย์ปุริวิชญ์ เริ่มต้นจากการเล่าย้อนไปในเดือนมี.ค. 2567 การเลือก สว. ชุดใหม่ เริ่มถูกพูดถึง ซึ่งตนก็มีโอกาสไปร่วมหลากหลายวงเสวนา แต่ทุกวงจะมีคำถามเหมือนกันคือ “ทำไมต้อง 20 กลุ่ม?”, “ทำไมต้องเลือกไขว้?”, “ทำไมต้องเลือกกันเอง” เป็นต้น ซึ่งก่อนหน้านี้ ตนทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การเมืองการเปลี่ยนแปลงในเชิงสถาบันของวุฒิสภาในประเทศไทย” ศึกษาตั้งแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี 2475 จนมาถึงช่วงที่ สว. ชุดบพิเศษกาลตามรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 เลือก เศรษฐา ทวีสิน เป็นนายกรัฐมนตรี

อย่างไรก็ตาม ตนมีโอกาสได้อ่านเอกสาร “บันทึกของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบวุฒิสภา” ซึ่งก็พบว่า “เรื่องนี้ซับซ้อนกว่าที่คิด” เพราะไม่ใช่แค่ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) ออกแบบระบบการเลือกตามรัฐธรรมนูญแล้วนำมาออกเป็น พ.ร.ป.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2561 แต่ระหว่างทางนั้นก็มีเรื่องของ “การเมือง” แทรกอยู่หลายจังหวะ

โดยหลักฐานสามารถพบเห็นหรือสืบค้นได้คือ “ความในใจของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ 2560” เป็นชื่อเอกสารที่เผยแพร่อยู่ในฐานข้อมูลของรัฐสภา เนื้อหาเป็นการรวบรวมความคิดเห็นของ กรธ. ซึ่งมีข้อความ เช่น ที่มาของ สว. ไม่ได้คิดอย่างหลักลอยมีหลักคิดจากรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว,สว. แต่เดิมคือแนวคิดเรื่องพีเลียง แต่เราไม่ต้องการพีเลียงอีกแล้ว แต่ต้องการให้เป็นสภาเต็มเต็ม, แต่จะให้ สว. ปลดการเมืองก็ไปไม่ได้ เพราะหากไม่ศิโรราบกับพรรคการเมืองหรือนักการเมืองในพื้นที่ก็ยากที่จะได้เป็น สว.,

ทำไมเราไม่เปลี่ยน สว. เป็นสภาที่รับรู้ความเดือดร้อนของประชาชน ให้ได้คนทุกสาขาอาชีพมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง, นี่จะเป็นวุฒิสภาที่มาจากประชาชนทุกหมู่เหล่า ทุกอาชีพ ทุกลักษณะ, เรื่องนี้ไม่ได้คิดเองแต่เอามาจากสภาสูงของอังกฤษ, เราแบ่ง 20 กลุ่ม ก็ไม่ได้คิดอย่างหลักลอย แต่พยายามคิดเรื่องกลุ่มอาชีพต่างๆ ให้ครอบคลุม คำนึงถึงกลุ่มต่างๆ ที่ควรจะมี เป็นต้น

“ทำไมต้องเลือกกันเอง? ทำไมต้องแบ่งกลุ่มอาชีพ? ผมคิดว่าคำตอบที่ตอบได้ชัดเจนที่สุด ข้อแรกเลยคือไปดูในบันทึกการประชุม กรธ. ครั้งที่ 29 วันที่ 16 พ.ย. 2558 คือเห็นได้ชัดเจนว่า ปฏิเสธแนวคิดที่จะให้สว. มาจากการเลือกตั้ง เพราะว่าถ้าเลือกตั้งเดี่ยวต้องไปยอมศิโรราบกับพรรคการเมือง-นักการเมือง ก็เลยไปคิดค้นวิธีจะไม่ให้เลือกตั้งทางตรง แต่เดิมเราเคยมีเลือกตั้งทางตรง พอปี 2550 มีเลือกตั้งทางตรง+สรรหา ก็ปรากฏว่ามีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงเรื่องของความชอบธรรม ก็กลายเป็นปลา 2 น้า

ชุดของคุณมีชัย (มีชัย ฤชุพันธุ์ ประธาน กรธ. ฉบับ 2560) ก็เลยคิดเสาะแสวงหาวิธีการอื่นนอกเหนือจากเลือกตั้งทางตรงและสรรหา ก็ให้อนุกรรมการไปเสนอมาว่าจะทำอย่างไรก็มีการตั้งอนุกรรมการขึ้นมา ก็ยังเรื่องของการให้อำนาจในการให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งองค์กฤษระ ต้นร่างการเลือกกันเองเริ่มมีเค้าลางตรงนี้ คือมีกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอความเห็นว่าการได้มาซึ่ง สว. ทำไมเราไม่เอารูปแบบการได้มาซึ่งสภาร่างรัฐธรรมนูญปี 2550” อาจารย์ปุริวิชญ์กล่าว

อาจารย์ปรีวิชญ์ ขยายความในส่วนนี้ว่า ก่อนจะมาถึงรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ย้อนไปหลังรัฐประหารปี 2549 และมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ(คมช.) ซึ่งเป็นคณะรัฐประหารในเวลานั้นได้ตั้งสมัชชาแห่งชาติจำนวน 1,982 คนโดยให้คนเหล่านี้ไปเลือกกันเองให้เหลือ 200 คน จากนั้น คมช. ก็จะเลือกให้เหลือ 100 คน มาเป็นผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ซึ่งในการหารือเรื่องที่มา สว.ในรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ก็มีผู้เสนอว่า หากจะใช้วิธีเดียวกับสมัชชาแห่งชาติก็น่าจะให้อยึดโยงกับกลุ่มอาชีพด้วย

ต่อมาในการประชุม กรธ. ครั้งที่ 31 มีการนำเสนอ 3 แนวทาง 1.ให้กลุ่มอาชีพเลือกกันเองในกลุ่ม 2.ให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกในกลุ่มก่อนแล้วมีกรรมการสรรหาทำหน้าที่คัดกรองอีกชั้นหนึ่ง และ 3.เลือกกันเองภายในกลุ่มแล้วนำรายชื่อที่ถูกเลือกนั้นมาให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกอีกครั้ง ซึ่งก็เป็นอีกครั้งที่มี กรธ. พุดในที่ประชุมว่า ในเมื่อจะให้มีการเลือกตามกลุ่มอาชีพ ก็ควรมีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย

กับคำถามที่ว่าทำไมต้อง 20 กลุ่ม? หากไปดูแนวคิดของ กรธ. จะพบว่าต้องการให้มี สว. จำนวน 200 คน โดยมองว่าเป็นจำนวนที่เหมาะสม และให้แบ่งเป็น 20 ด้าน หรือก็คือคิดง่ายๆ ว่า 20 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มละ 10 คน รวมกันก็ได้ 200 คนพอดี อย่างไรก็ตาม เริ่มมีเสียงทักท้วงในที่ประชุม กรธ. แล้วว่า หากใช้วิธีเลือกกันเองในกลุ่มก็อาจเกิดปัญหา โดยอ้างถึงสิ่งที่เคยเกิดขึ้นกับบางหน่วยงานที่นำวิธีนี้ไปใช้

จากในการประชุม กรธ. ครั้งที่ 32 วันที่ 19 พ.ย. 2558 พบการเริ่มแบ่งกลุ่มเบื้องต้นไปแล้ว 11 กลุ่ม จากนั้นเพิ่มมาอีก 4 กลุ่ม เป็น 15 กลุ่ม ยังขาดอีก 5 กลุ่ม กระทั่งในการประชุม กรธ. ครั้งที่ 36 วันที่ 2 ธ.ค. 2558 คราวนี้ทำให้ครบ 20 กลุ่ม โดยระบุว่า การจัดกลุ่มครั้งนี้ได้คำนึงถึงวิถีชีวิตหรือการดำรงชีวิตที่เหมือนกันของบุคคลในแต่ละกลุ่มด้วย แต่ก็มีเสียงทักท้วงอีกว่าที่จัดมานั้นเน้นไปที่องค์กร ซึ่งควรเน้นไปที่กลุ่มบุคคลเพิ่มเติม เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มองค์กรชุมชน แต่โดยสรุปคือ “อย่างไรก็ต้อง 20 กลุ่ม” ส่วนเรื่องรายละเอียดค่อยว่ากันอีกทีหนึ่ง

“ที่นั่นมันก็มีความคิดเห็น ตอนแรกเขาจะให้ สว. เป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพ จะไม่ยึดโยงกับพื้นที่ ทางฝ่ายเลขานุการกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็เสนอมาว่า ควรจะให้มีการยึดโยงกับพื้นที่ไหม? ก็มีการถกเถียงกัน ซึ่งต่อมามันจะกลายเป็นตอนที่เรากำลังเลือกกันอยู่นี้ กลุ่มอาชีพไปสมัครในจังหวัดที่ทำงาน จังหวัดที่เกิด จังหวัดที่เรียนได้ อะไรแบบนี้ ตอนแรกมันยังไม่มีความคิดเรื่องพวกนี้เลย” อาจารย์ปรีวิชญ์ ระบุ

ยังมีความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจ ในการประชุม กรธ. ครั้งที่ 41 วันที่ 2 ธ.ค. 2558 ในที่ประชุมมีข้อเสนอว่าควรลดจาก 20 กลุ่ม มี สว. กลุ่มละ 10 คน ลงมาให้เหลือ 10 กลุ่ม โดยมี สว. กลุ่มละ 20 คน แต่สุดท้าย ในการประชุม กรธ. ครั้งที่ 43 วันที่ 9 ธ.ค. 2558 ก็ตกลงจะแบ่ง 20 กลุ่ม มี สว. กลุ่มละ 10 คน และครั้งนี้เริ่มพุดถึง “การเลือกไขว้” โดยให้เหตุผลว่า “การเลือกไขว้เป็นมาตรการป้องกันการสมยอม” หรือพูดง่ายๆ คือ “ไม่ให้มีการฮั้ว” ด้วยเชื่อว่าการเลือกไขว้จะทำให้การบล็อกโหวตทำได้ยากขึ้น

อาจารย์ปรีวิชญ์ กล่าวต่อไปว่า จากเอกสารข้างต้นที่สืบค้นมา สัมผัสได้ถึงความรู้สึก (Sense) ของ กรธ. ฉบับ 2560 ว่า ไม่อยากให้อำนาจเลือกตั้ง สว. โดยตรง โดยพยายามอธิบายวิธีการใหม่ที่พยายามคิดขึ้นมาว่าเป็นวิธีที่ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง อนึ่งในการประชุม กรธ. ครั้งที่ 49 วันที่ 22 ธ.ค. 2558 ยังมีการพุดถึงคำว่า “การเลือกกันเอง” แทนคำว่า “เลือกตั้ง” เพราะ สว. ที่จะเกิดขึ้นนี้ไม่ได้ใช้วิธีการเลือกตั้ง แต่เป็นการเลือกกันเอง และเรื่องของ 20 กลุ่ม จะมีกลุ่มใดบ้างก็มีการปรับแก้ไปจนถึงช่วงปี 2559 ที่มีการทำประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 แล้วเสร็จ งานต่อไปของ กรธ. ชุดเดียวกันคือการร่างกฎหมายลูก 10 ฉบับ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ พ.ร.ป.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561 ที่น่าสนใจคือ “ในการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) วาระ 2 ได้เสนอให้ยุบจาก 20 กลุ่ม เหลือ 10 กลุ่ม, ยกเลิกการเลือกไขว้, ให้มีผู้สมัคร 2 ประเภท คือผู้สมัครอิสระ และผู้สมัครที่องค์กรเสนอ” แต่สุดท้ายก็กลับมาใช้แบบร่างเดิมที่ กรธ. ส่งมา

ในการประชุม สนช. ครั้งที่ 68/2560 วันที่ 30 พ.ย. 2560 เพื่อพิจารณา (ร่าง) พ.ร.ป.สว. (วาระที่ 1 รับหลักการ) มีชัย ฤชุพันธุ์ ประธาน กรธ. ฉบับ 2560 ยืนยันแนวคิดเรื่อง สว. แบ่ง 20 กลุ่ม และการเลือกไขว้ ด้วยเหตุผลด้านความหลากหลายของผู้ที่จะเข้ามาเป็น สว. และป้องกันการสมยอม แต่ในวันดังกล่าว ก็มี สนช. บางท่านให้ความเห็นที่คล้ายกับที่หลายคนตั้งข้อสังเกตในปัจจุบัน เช่น กิตติ วะสีนนท์ กล่าวว่า “ในการเลือก สว. ครั้งแรก การใช้ 20 กลุ่มนี้อาจยังไม่ประสบความสำเร็จ” จึงต้องมีการทดลองและแก้ไขปรับปรุงในการเลือก สว. ครั้งต่อไป

เช่นเดียวกับ กล้าณรงค์ จันทิก ที่ตั้งคำถามว่า “วิธีการเลือก สว. ที่ซับซ้อนแบบนี้จะป้องกันการทุจริตได้จริงหรือไม่?” แคมป์ยกตัวอย่างไว้ด้วยว่า “หากจะทุจริตก็สามารถทำได้ด้วยการจัดตั้งคน 3,080 คน หรือ 770 คน ใน 5 สาย หรือส่งตัวแทนลงสมัครให้ได้สัก 39 จังหวัด เพื่อควบคุมผลการเลือก” เป็นต้น แต่ท้ายที่สุดก็ผ่านวาระแรกไปได้ ซึ่งเมื่อเข้าสู่วาระที่ 2 มีการตั้งคณะกรรมการการ (กมธ.) วิสามัญเพื่อพิจารณา ก็มีความพยายามจะลดการแบ่งกลุ่ม สว. จาก 20 เหลือ 15 และ 10 กลุ่ม ตามลำดับ

อาจารย์ปรีวิชญ์ ระบุว่า กมธ.วิสามัญ ซึ่งพิจารณาร่างกฎหมายการได้มาซึ่ง สว. มีที่มาจากตัวแทน สนช. และจากตัวแทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) ฉบับ 2560 โดยทาง กรธ. ก็คัดค้านการยุบเพราะจะมีปัญหาการตรวจสอบถ่วงดุล และอ้างว่าหลักคิดเรื่อง 20 กลุ่ม มาจากฐานข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ที่มีการแบ่งอาชีพมากถึง 4,000 อาชีพ แต่ทาง สนช. ก็แย้งว่า ยังไม่สามารถได้ข้อมูลอ้างอิงจำนวนของแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน และเชื่อว่าจำนวนกลุ่มน้อยแต่คนในกลุ่มมากการทุจริตจะทำได้ยากกว่า

ในชั้นกรรมาธิการ หรือวาระที่ 2 นี้ก็ยังเห็นมุมที่แตกต่างระหว่าง กมธ.ฝั่ง สนช. กับฝั่ง กรธ. เช่น ฝั่ง สนช. ให้มีผู้สมัคร สว. 2 ประเภท คือผู้สมัครอิสระ กับผู้สมัครที่ส่งโดยองค์กร ให้เหตุผลว่า องค์กรที่เสนอชื่อมีสถานะเป็นนิติบุคคล จึงสามารถระบุตัวตนของผู้สมัครได้ (ต่างจากผู้สมัครอิสระ ที่ใครจะสมัครก็ได้โดยมีบุคคลเพียงคนเดียวรับรอง) และเสนอให้ยกเลิกการเลือกไขว้ เพราะไม่ได้ช่วยเรื่องป้องกันปัญหาบล็อกริ้วหวัด ซึ่งท้ายที่สุด ฝั่ง สนช. เป็นฝ่ายชนะ ในวาระ 2 บทสรุปคือยุบเหลือ 10 กลุ่ม มีผู้สมัคร 2 ประเภท และยกเลิกการเลือกไขว้

ไม่เพียงเท่านั้น “ร่างกฎหมาย สว. ที่ผ่านวาระ 2 มาแล้ว ยังผ่านวาระ 3 ในลักษณะเดียวกันด้วย” แต่คำถามคือ “แล้วทุกอย่างกลับไปเป็นแบบที่ กรธ. ฉบับ 2560 ร่างไว้ได้อย่างไร?” ประเด็นนี้ อาจารย์ปรีวิชญ์อธิบายว่า หากไปดู “รัฐธรรมนูญฉบับ 2560 มาตรา 267 (วรรคห้า)” ระบุว่า เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง หรือคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญให้แจ้งให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนสิบเอ็ดคน ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือประธานองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และกรรมการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมอบหมาย ฝ่ายละห้าคน

เพื่อพิจารณาแล้วเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแต่งตั้งเพื่อให้ความเห็นชอบถ้าสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติไม่เห็นชอบด้วยคะแนนเสียงเกินสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป ในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติไม่ถึงสองในสามดังกล่าว ให้ถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เห็นความเห็นชอบตามร่างที่คณะกรรมการวิสามัญเสนอและให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 81

หรือโดยสรุปคือ “ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ขั้นตอนสุดท้ายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ก็ต้องส่งกลับมาให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา” ซึ่ง กรธ. ก็ยืนยันย่นย่อว่า ทั้งการยุบ สว. เหลือ 10 กลุ่ม การมีผู้สมัคร 2 ประเภท และการยกเลิกการเลือกไขว้ไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญกระทั่งท้ายที่สุด กมธ.วิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. การได้มาซึ่ง สว. ก็เปลี่ยนกลับไปเหมือนเดิมตามที่ กรธ. เสนอและผ่านความเห็นชอบในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 11/2561 วันที่ 8 มี.ค. 2561

“พูดอย่างง่ายที่สุดเลย เราทำมาอย่างซับซ้อน ผมนิยามว่าการเลือก สว. ครั้งนี้ มันคือการทำให้ยุ่งอย่างจงใจ พอผมมาค้นคว้าเรื่องนี้แล้วมานำเสนอ ผมเพิ่มต่อให้ “ทำให้ยุ่งอย่างจงใจ..เดินไปเสียไกลวนกลับมาที่เดิม” หมายความว่าอย่างไร? ที่เราพูดกันมาทั้งหมดวนกลับไปสู่ร่างฉบับแรกที่กรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ คือให้มี 20 กลุ่มอาชีพ ให้มีเลือกไขว้ ให้มีผู้สมัครอิสระ” อาจารย์ปรีวิชญ์ กล่าว

ทั้งหมดนี้ที่เล่ามานี้ยังอยู่ในภาคของ “ความคาดหวัง” ในความเชื่อมั่นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ว่าระบบที่คิดขึ้นจะตอบโจทย์และอุดช่องโหว่ได้ ส่วนในภาค “ความจริง” อาจารย์ปรีวิชญ์ กล่าวว่า จะเขียนเป็นบทความเผยแพร่อีกครั้งหลังเสร็จสิ้นการเลือก สว. รอบสุดท้ายระดับประเทศซึ่งต้องย้ำอีกครั้งว่า การบรรยายนี้เกิดขึ้นในวันที่ 20 มี.ย. 2567 หรือ 6 วันก่อนถึงวันที่ 26 มี.ย. 2567 ที่มีการเลือก สว. รอบสุดท้ายระดับประเทศ

เวลานี้ได้ผ่านวันดังกล่าวมาจนเห็นหน้า “ว่าที่ สว. ชูติใหม่” กันแล้ว..ท่านผู้อ่านคงไม่ต้องรอบทความฉบับสมบูรณ์ของอาจารย์ปรีวิชญ์ ก็ลองพิจารณากันดูว่า “ความจริง” ที่ปรากฏ เป็นไปตามความคาดหวังในการเขียนกฎหมายหรือไม่?

เงื่อนไขการแสดงความความเห็น

ซ่อน

ข่าวที่เกี่ยวข้อง

(<https://www.naewna.com/local/812042>) สกู๊ปพิเศษ : ‘ม.มหิดล’วิจัยพบโซลูชัน‘ELR’ ขา
ข้อออนไลน์ ไม่ทิ้ง‘Carbon Literacy’ (<https://www.naewna.com/local/812042>)

(<https://www.naewna.com/local/811191>) สกู๊ปพิเศษ : เปิดใจ ‘คนกร สว่างเจริญ’
อธิการบดี มบส.คนใหม่ มุ่งมั่นสร้างปรากฏการณ์ นำพาบ้านสมเด็จฯ โกอินเตอร์
(<https://www.naewna.com/local/811191>)

(<https://www.naewna.com/local/810099>) สกู๊ปพิเศษ : นำ‘กัญชา’กลับไปเป็น‘ยาเสพติด’
2ฝั่ง‘ทุน-ด้าน’แรงกดดันถึงรัฐบาล (<https://www.naewna.com/local/810099>)

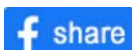
(<https://www.naewna.com/local/809917>) สกู๊ปพิเศษ : เปิดใจ ‘อมรเทพ ฉลาดดี’ นัก
กิจกรรม ม.รังสิต ขวน ‘รู้จักตัวเอง’ ต่อยอดการเรียนรู้สายวิชาที่ชอบ
(<https://www.naewna.com/local/809917>)

(<https://www.naewna.com/local/809706>) สกู๊ปพิเศษ : ครบรอบ 15 ปีแห่งการสืบสานงาน
พ่อ ส่งต่อพระราชนิพนธ์ภาษาไทยพอเพียง (<https://www.naewna.com/local/809706>)

(<https://www.naewna.com/local/807450>) สกู๊ปพิเศษ : เชิดชูเกียรติครูดีเด่น ‘รางวัลครูเจ้า
ฟ้ากรมหลวงนเรศวรสรราชนครินทร์’ ประจำปี 2567
(<https://www.naewna.com/local/807450>)

Breaking News > (<https://www.naewna.com/breakingnews>)

